

winna uwzględniać nie tylko element hojności, ale i radości z racji jej dawania, jak i pokory okazywanej w stosunku do obdarowywanego. Biedny nie może odczuwać swojego poniżenia z faktu otrzymania pomocy, tym bardziej, że jako debitor salutis, płaci osobie udzielającej jałmużny dobrem duchowym, zapewniając mu zbawienie i życie wieczne²⁹.

Taka jednak dobroczynność nie może być kierowana do ludzi, którzy jej wcale nie potrzebują. Jeśli ktoś udaje ubóstwo, staje się zwykłym oszustem, gdyż używa podstępny /dolus/. Jałmużny nie można również udzielać z chęci wywyższenia się, bo tym samym nie płynie ona z miłości do bliźniego i traci przed Bogiem jakąkolwiek wartość. Jej cechą nieodłączną jest więc bezinteresowność. Trudno oprzeć się przypuszczeniu, iż stanowi to zapożyczenie z "De officiis" Cyncerona, który uznając miłosierdzie /misericordia/ za jedną z najwspanialszych cnót człowieka, podkreśla bezinteresowny charakter zarówno pomocy materialnej, jak i duchowej³⁰. Okazywać ją należy wszystkim ludziom, bo to wynika z zasady braterstwa, nawet - jak to silnie podkreśla Ambroży - osobom nie należącym do Kościoła Chrystusowego³¹. Bóg jednak nie nakazuje, by każdy właściciel majątku rozdał wszelkie dobra ubogim w jednej chwili, chyba że ktoś pragnie poświęcić się służbie Bogu. Niemniej Ambroży, szczególnie w "De Nabuthae", nie jest konsekwentny, gdy skłania się niekiedy do bardziej radykalnych rozwiązań tych palących kwestii³². Osobie wspierającej przynosi jałmużna zysk duchowy, jest bowiem pewnego rodzaju pożyczką, której procenty będzie wypłacał Bóg podczas sądu ostatecznego³³.

Ambroży próbował w swoim życiu stosować praktycznie powyższe zasady udzielania jałmużny, jak to już niegdyś czynili jego poprzednicy Cyprian czy Dionizy z Aleksandrii. I tak, już na drugi dzień po wyznaczeniu na tron biskupi w Mediolanie, rozdał ludziom

29 De Nabuthae 8, 40; De officiis I 11, 39; I 30 154.

30 Cicero, De officiis I 20; I 41-42; De legibus I 48; Seneca, De clementia II 4, 4; De beneficiis II 7-8; Ambrosius, De officiis I 30, 143; por. H. Gulbinowicz, Etyczne poglądy św. Ambrożego, dz.cyt., 279.

31 De Nabuthae 8, 40; por. Lactantius, Divinae institutiones VI 12, 3.

32 De Nabuthae 8, 40; 9, 41; 13, 57; De officiis I 30, 149.

33 De Nabuthae 6, 28; 7, 33; 7, 36; 8, 38; 12, 52-53; Expositio